Інформаційний бюлетень Українсько-Японського Центру НТУУ «КПІ»

Том №3, випуск №1, весна-літо 2012

Зміст

У чому прихована сила Японії 2

Відвідуючи японські ресторани 3

Таємниці японських котів 4

“Half” чи “Double”? 8

Весняний шлях 9

Українсько-японські музичні відносини та сучасність 12

Анонс подій Українсько-Японського Центру НТУУ «КПІ» 14

Діяльність КАЙДЗЕН клубу в Україні 17

Завдяки поєднанню традиційної та сучасної культури, Токіо залишається одним з найбільш популярних туристичних напрямків у світі.

Однак, після землетрусу, що стався в березні 2011 року, кількість іноземних туристів скоротилася порівняно з попередніми роками – питання безпеки та високі ціни стали на заваді багатьом, хто бажав би здійснити подорож до омріяної Японії.

Проте, статистичні дані червня свідчать, що кількість іноземних туристів зросла на 1,4 % порівняно з 2010 роком, і становила 686 тисяч. Такі дані вперше після руйнівного землетрусу перевищили показники лютого 2011 року.

Відновлення японського туризму отримало додатковий імпульс в квітні 2012 року, коли в Японії було проведено Глобальний саміт 2012 Всесвітньої ради з подорожей і туризму. Делегати саміту окрім Токіо, відвідали також місто Сендай, столицю провінції Міягі, що найбільше постраждала від руйнівного землетрусу та цунамі. Там вони на власні очі могли переконатися в тому, що відновлена Японія вже готова приймати туристів.

За словами комісара Японського агентства з туризму, «збільшення кількості іноземних туристів в Японії стало можливим лише завдяки величезній підтримці та співпраці, що надходили в усього світу».

Незважаючи на шалену спеку та високу вологість, літня пора зазвичай приваблює більше туристів до країни вранішнього сонця. Саме тому, очікується, що позитивний тренд збільшення кількості відвідувачів Японії буде продовжуватися.

Ольга БРОНДЗЯ

Прихована сила Японії

Після другої світової війни Японія зазнала численних спадів економіки. Однак, у період з 2002 року до 2008 року, коли збанкрутував банк Lehman Brothers, що вважається періодом економічного зростання за рахунок експорту, ми, японці не відчували особливого достатку. Обмінний курс єни до долару США становив 110 єн за 1 американський долар, що є неймовірно низьким рівнем для Японії. Ефект від низького курсу єни не був використаний для підвищення експортних цін, натомість був використаний для «цінової боротьби: чим нижче, тим краще» на глобальних ринках. Пізніше Японія все ж таки усвідомила, що модель росту «масове виробництво, зниження цінової конкуренції, експортні ініціативи» наблизилися до свого кінця.

У час, коли в Японії сталася природна катастрофа та аварія на атомній станції у березні 2011 року, у багатьох міжнародних ЗМІ повідомлялося про терпіння та високо організований дух японського народу як про щось «дивовижне». Безумовно, це надавало мені бадьорості, коли я страждав, думаючи про японців, які зазнали втрат під час катастрофи. Терпіння та емоційна сила – виплекані в японських традиціях, культурі та історії. Я твердо переконаний, що вони дійсно є справжнім та глибинним потенціалом та силою Японії, і я надзвичайно цим пишаюся. На сьогоднішній день в Японії немає поклоніння перед багатством, яке спостерігалося у часи швидкого економічного зростання. Сьогодні Японія є досить зрілим суспільством відносно матеріального збагачення.

Так зване поняття «Cool Japan» (англ. «мила Японія»), представлене японською анімацією, манґа, японською модою та іншими, здається приваблює надзвичайно велику увагу в усьому світі. Воно лежить на поверхні та є зовнішньою характеристикою нашої культури. І, насправді за ними приховуються та доповнюють їх турбота та піклування про деталі та особливі дрібниці, серйозність та щирість, що є певними характеристиками Японії. Дуже часто ми чуємо, що іноземці, які відвідують Японію, залишаються враженими гарним упаковуванням товарів в універмагах та бездоганним сервісом та гостинністю в ресторанах. Деякі речі, які ми, японці, сприймаємо, як належне в нашому повсякденному житті, здаються екстра-приємністю та додатковими елементами сервісу в інших країнах.

В Японії ми маємо найбільш бездоганний сервіс з точної доставки товарів «від-дверей-до-дверей», за допомогою якого можна доставити товар будь-якого розміру. Сервіси доставки Японії розвинулися з таких служб як FEDEX в США і вони пропонують ретельно продумані та досконалі, дуже японські, види сервісу. Також, за свою зручніть вони стають популярними за межами Японії. Не лише сфера послуг доставки, але також інші сфери послуг, такі як дизайн та пошиття одягу та дизайн інтер'єру мають гарні перспективи, щоб стати стабільними галузями для експорту з Японії. Оскільки, вони ґрунтуються на японській культурі, на відчуттях, окремо від конкурентного ціноутворення, я вірю та сподіваюся, що вони можуть створити

гарні можливості, щоб продемонструвати світові основну силу Японії.

Японія все ще переживає багато проблем та багато питань все ще потребують вирішення, однак Японія поступово рухається вперед, долаючи їх. Ми повинні добре подумати, як саме ми можемо вплинути на світ, використовуючи найкраще з нашої «основної сили».

Осаму МІДЗУТАНІ

Переклад – Ольга БРОНДЗЯ

Відвідуючи японські ресторани

Потрапивши до Японії вперше, іноземці, як правило, хочуть відвідати традиційний японський ресторан. Там, вони можуть насолодитися *суші, сашимі, темпура* та іншими типовими стравами японської кухні, які делікатно сервірують маленькими порціями. Обслуговують відвідувачів привітні жінки в *кімоно*, яких називають «*накаі-сан*» (*прим.* хостес, що поєднує функції покоївки та офіціантки). Звичайно, час від часу японці також відвідують традиційні ресторани, однак ці місця не для повсякденних обідів. Як правило, це дорогі ресторани, що вимагають дотримання певних правил. Саме тому, японці обирають традиційні ресторани для офіційної вечері або для відзначення важливої події.

В Японії люди часто їдять в ресторанах. Більше того, існує безліч різноманітних місць, де можна попоїсти. Ресторани швидкого харчування – не лише

McDonald's, але й велика кількість японських фаст фудів – звичайно ж місця для швидкого перекусу. Для сімейного обіду, особливо з маленькими дітьми, добре підходять ресторани, що так і звуться «сімейними ресторанами». Як правило, вони обладнані великими столами з довгими диванами для найбільш зручного відпочинку та комфортного обіду. Інші типи ресторанів – для закоханих пар або дружніх компаній – більш затишні та спокійні. Вони пропонують своїм відвідувачам страви певної кухні, наприклад, італійської, китайської, японської та ін.

Безумовно, унікальним рестораном Японії є *ідзакая*. *Ідзакая* є повною протилежністю вишуканим традиційним японським ресторанам, про які я згадувала вище. Це, переважно, ресторани для тих, хто п'є, однак, нині меню кухні в *ідзакая* досить різноманітне, а деякі – на околицях, мають парковку, що свідчить про їхню популярність не лише серед тих, хто бажає випити. Окрім того, там недорога та досить різноманітна їжа. Ви можете

замовити *сашимі, темпуру*, піцу, спагетті, сир та інше, безліч їжі – і все в одному місці. Також, ви можете замовити пиво, *саке*, вино, віскі, коктейлі та інші алкогольні напої. Якість їжі та напоїв не настільки бездоганна, як в дорогих традиційних ресторанах, однак, по-перше, *ідзакая* дешева, по-друге, пропонує великий асортимент страв, по-третє, може вмістити велику кількість людей, і нарешті, це місце досить неформальне, що дозволяє легко шумно проводити час з друзями. Це найкраще місце для вечірки, а тому *ідзакая* надзвичайно популярне місце серед молоді.

Якщо ви досі вважаєте, що японці «тихі люди», вам неодмінно треба

відвідати ресторан *ідзакая*, і ви переконаєтеся, наскільки японці люблять галасно проводити час напідпитку.

Ясуко АБЕ

Переклад – Ольга БРОНДЗЯ

Таємниці японських котів

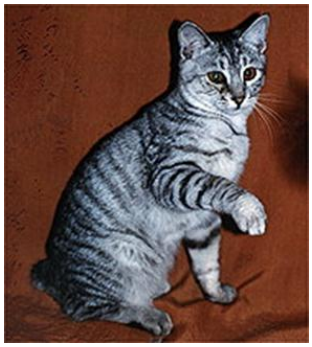

Я дуже люблю котів і збираю про них різні казки та легенди. Сьогодні хочу розповісти вам про японських короткохвостих котів породи *Bobtail* (в перекладі: хвіст квасолька). Цікаво, що котам хвости не підрізають – вони народжуються вже без хвоста. Це особливість породи.

В японців є кілька легенд, пов'язаних з безхвостими кішками: прозаїчна, містична і просто красива.

Почну з **прозаїчної** як найбільш короткої.

Холодним зимовим вечором кіт грівся біля вогнища, і все б йшло, як завжди, але хвіст загорівся, і переляканий кіт вибіг на вулицю і від іскор, що сипалися з його хвоста, загорілося багато будинків. Розлючений імператор наказав, щоб надалі всім кішкам відрубували хвости.

Красива легенда, пов'язана з бобтейлами, про походження *манекі-неко*.

Зараз ці яскраві сувеніри є чи не в кожній оселі, вважається, що вони приносять добру вдачу та любов.

У 1615 році чернець підібрав безхвосте кошеня і назвав його звичайним ім'ям Тама (укр. Кулька). Монастир був у жалюгідному стані, і одного разу чернець поскаржився своєму вихованцеві, мовляв, «ех, був би ти людиною, може хоча б ти якось допоміг би нам....». І ось, через недовгий час, в моторошну грозу, повз монастир проїжджав лорд Ії Наотака зі своєю свитою. Лорд зупинився під деревом і побачив кота, що сидить біля входу в монастир і кличе його. Як тільки лорд рушив на зустріч коту, в дерево вдарила блискавка і воно згоріло вщент. У монастирі Ії Наотака зустрів господаря кота і в подяку за чудесне спасіння взяв участь у долі монастиря. Він зробив монастир фамільним храмом клану Ії і назвав його *Gotoku-ji*. Безхвостий Тама був похований на котячому цвинтарі храму Gotoku-ji з усіма почестями, і на його честь було створено фігурку Манекі-неко.

Є й інша версія походження манекі-неко, пов'язана з храмом Jisho-in і самураєм на ім'я Ота Докан, але це, як мовиться, зовсім інша історія.

Містична легенда. Як завжди, найбільш захоплююча і найбільш відображена в мистецтві.

Згідно з повір'ям, кішка, в якої хвіст не відрубаний, може перетворитися на *бакенеко*, кішку-перевертня.

Загалом, основне заняття *бакенеко* кидатися вогняними кулями, тупотіти в ночі, лякати сплячих. Або ще краще, перетворитися на померлу господиню і зайняти її місце. Але, найчастіше *бакенеко* відомі своєю пристрастю до пиття олії з ламп (лампову олію в Японії робили з риб'ячого жиру). Тим не менш, не дивлячись на всі ці забавні витівки, деякі героїчні коти стають *бакенеко*, щоб виручити свого господаря з біди.

А знаєте, як відрізнити *бакенеко* від звичайного кота? Бакенеко ходить на задніх лапах! (Чи то тренується перед тим як перекинутися, чи то і за звичкою від людської іпостасі).

А тепер придивіться до хвоста. Якщо у вас двоїться в очах, а додати не хочеться, це цілком може означати, що перед вами як там не є Некомата, одна з іпостасей Бакенеко, кішка-демон з роздвоєним хвостом. Так чи інакше, грунтуючись на різних повір'ях, котам відрубували хвости на щастя. Або про всяк випадок.

Природно, коли народжувалися кошенята з уже короткими хвостами, це особливо віталося. З певних причин саме в Японії і на Курилах мутація, яка зумовлює появу короткого хвоста, зустрічалася особливо часто.

Перші згадки про японських бобтейлів датуються шостим (або, за іншими джерелами, восьмим) століттям нашої ери. Вважається, що вони були завезені з Китаю (і, можливо, Кореї), де бобтейли охороняли шовкопрядів від усіляких гризунів, а тому вважалося, що вони приносять удачу.

У 1602 році велика кількість гризунів поставила під загрозу шовкове виробництво в Японії, і тоді був виданий наказ випустити всіх кішок на свободу, щоб ті допомогли вирішити проблему. Миші їли кокони разом з шовкопрядами, поповнюючи свої запаси білка і завдаючи відчутних втрат виробництву шовку.

Купівля, продаж, а також утримання в неволі кішок були заборонені, і це призвело до того, що бобтейли, раніше селективно вирощувані, стали домінуючим типом дворових кішок.

Окрім того, котів традиційно тримали в буддійських монастирях для захисту безцінних текстів з сутрами і настановами від всюдисущих мишей.

Пізніше, в 1701-02 роках німецький натураліст Енгельберт Кемпфер писав, що в Японії існує лише один вид котів – з коротким хвостом. Приблизно в цей же час бобтейли все частіше з'являються в мистецтві.

Наприклад, Хіросіге (1798 - 1858) відомий усім за серіями *Сто знаменитих видів Едо* і *36 видів Фудзі*. Він жив в епоху Едо і коти, яких він малював, були бобтейлами.

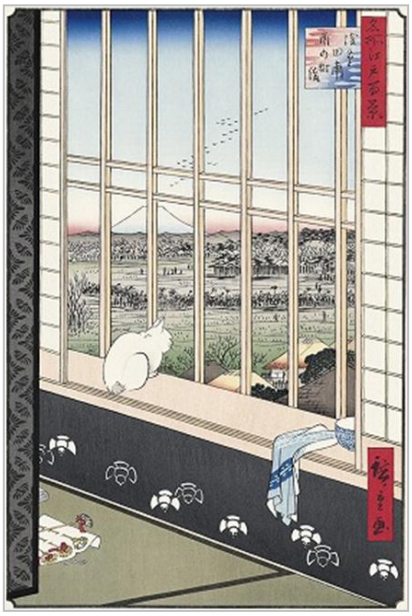

Один з найвідоміших японських художників-котолюбів - Утагава Кунійоші - зображував котів в будь-якому оточенні і подобі.

Одна з найвідоміших гравюр Утагава, що зображає котів всіх 53 станцій-міст давньої дороги Токайдо, що з'єднувала міста Кіото і Едо (*прим.* стара назва Токіо).

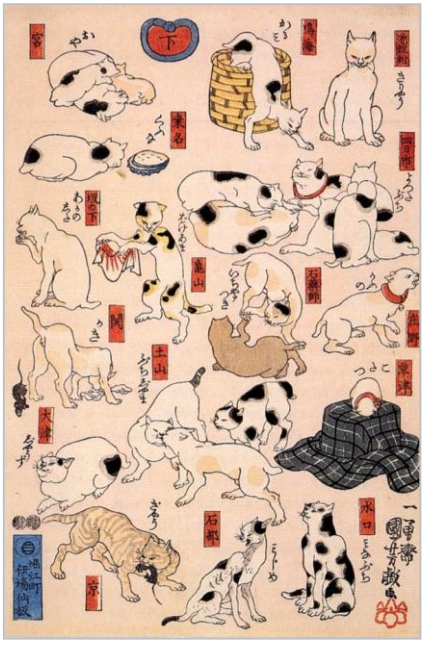

Якщо придивитися, можна побачити, що коти тут найрізноманітніші і з різною довжиною хвостів, але короткохвості зустрічаються частіше.

Що ж до забарвлення, бобтейли бувають усіх можливих варіантів, але

особливо цінуються триколірні - *мі-ке* (*прим.* коти, покрив яких містить білий, чорний і рудий кольори), вважається, що вони приносять особливу удачу. Саме тому більшість Манекі-неко саме триколірні.

А ще кажуть, що у японських і Курильських бобтейлів особливий характер, більш подібний до собак, аніж до котів. І ще вони не бояться води.

Оскільки, велика кількість сучасних японців живе в мегаполісах в крихітних квартирках, мало хто може собі дозволити мати домашніх тварин. Тим більше, що молоді кар'єристи проводять весь день на роботі. Саме тому, досить популярними є котокафе, де можна пограти з котиками будь-якої породи.

Перше котяче кафе «Cat cafe» відкрилося в Осаці (Osaka) в 2004 році, відразу завоювавши шалену популярність серед японців.

Чим же так приваблює відвідувачів це кафе? Незважаючи на назву, воно зовсім не для котів і кішок, а для типових міських жителів, які так зайняті своєю кар'єрою, що завести їм удома ніжну кішечку або товстого котяру немає ніякої можливості.

У кафе, за тисячу єн на годину (приблизно 10 доларів США), можна скільки хочеш гладити, гратися, годувати, пестити і т.д. будь-якого вподобаного кота. А котів тут багато! У кожному «Cat cafe» не менше десяти різношерстих красенів, а в деяких навіть більше двадцяти. Уявляєте? Ви п'єте каву в оточенні двадцяти котів!

Коти в кафе живуть прекрасним життям - у кожного свій індивідуальний будиночок, свої іграшки, свої килимки для відпочинку. Як і інші звірюки із сімейства котячих, вони гуляють, де хочуть, тому не дивуйтеся, якщо на ваш ноутбук забереться чиясь руда морда з повною упевненістю, що кращого місця для денного сну не знайти.

У кафе висить дошка з фотографіями кожного вихованця, на якій можна прочитати імена, назви породи, дати народження, вік, особливості характеру, а також дізнатися про тонкощі взаємин у колективі.

До речі, з приводу ноутбука - підключення до wi-fi інтернету, як і будь-яка кількість кави і десертів з асортименту кафе, вже входять в ціну вашої погодинної оплати за відвідини «Cat cafe». Тому куди витратити час, на пиття кави літрами або на гру з котами, вибирати вам. А може, ви встановите веб-камеру або через твіттер поділитеся з усім світом «Це я, а це кішки»?

Єдина умова, яку висувають власники кафе для відвідувачів - це ваша гігієна. Щоб випадково не отруїти котиків принесеними з вулиці бактеріями, вам доведеться зняти взуття, перевзувшись в запропоновані стерильні одноразові шкарпетки і капці, і вимити руки спеціальним антисептичним засобом.

Подорожуючи Японією, не забудьте відвідати одне з таких позитивних місць. І нехай ваші вихованці приносять вам тільки добру вдачу!

Ганна НАЗАРЕНКО

За матеріалами японської вікіпедії та постами живого журналу

«Half» чи «double»?

Переїхавши сім'єю з Японії до України, моїх дітей всі намагалися вважати виключно японцями. І коли, наприклад, я запитувала, чи можна вам заколядувати на Різдво, чула здивовану відповідь: «Японці? Колядувати?». Але мене як матір це не збентежувало, я відповідала: «Вони носії двох культур».

Так, ми з дітьми, як я колись у дитинстві, пішли до сусідів колядувати. Перед тим підготували сценарій: дві колядки, щедрівка, декілька віншувань, соло на скрипці, тощо. І, звичайно, була вся необхідна атрибутика: національні костюми, мішок, дзвіночки, зірка…

Моїм дітям це дуже сподобалося. Тепер ми колядуємо кожного року, і діти з нетерпінням чекають свята Різдва, щоб піти на святкову Літургію, потім святково пообідати вдома, а під вечір піти колядувати, вітаючи всіх з цим чудовим святом…

Кажуть, що ті, хто любить та шанує свою рідну музику, традиції, будуть із трепетом ставитися до своєї рідної країни. А у моїх дітей їх дві…

Євгенія СУДА

Весняний шлях

На початку березня з нагоди традиційного свята дівчаток, яке проводять в Японії 3 березня, в Києві відкрилася виставка ікебани. Після холодної зими так приємно було відчути наближення весни, після брудно-білих плям снігу так радісно було побачити різнобарвні квіти, розквітчані гілки, урочисто вбрані ляльки.

Традиційно напередодні свята в кожній родині, де є незаміжні дівчатка, виставляють *хінадану* – семиярусну підставку з ляльками. На верхній сходинці розташовують «імператора» з «імператрицею», нижче – фрейлін, далі – музик, міністрів, слуг, жертовні солодощі, карети, скрині, палацове начиння. Це свято збігається з квітінням персика, тому помешкання прикрашають квітучими гілками персика.

У цей час в Києві ще де-не-де лежав сніг і персики не квітли, але упродовж чотирьох днів кияни мали змогу помилуватися композиціями з живих квітів, які створили викладачі та учні Київського відділення школи Ікенобо. У центрі уваги були твори видатної японської майстрині Ямада Мідорі.

Ямада Мідорі народилася в невеликому містечку Камакура. З 1185 по 1333 рр. це місто було резиденцією сьогунів клану Мінамото – цей період у японській історії носить назву "доба Камакура". І зараз у місті дбайливо зберігають традиції, і досі на вуличках Камакури наче відчуваєш подих історії: старовинні одноповерхові будинки, оточені чудовими садками, буддійські та синтоїстські храми...

Пані Ямада Мідорі

Ямада Мідорі отримала класичну освіту для дівчат із заможних сімей: крім загальноосвітніх предметів, вивчала каліграфію, ікебану, чайну церемонію, гру на кото, бойове мистецтво нагіната (*прим.* японська холодна зброя з довгою рукояттю та вигнутим одностороннім клинком) тощо. А після закінчення школи продовжила поглиблене вивчення цих мистецтв.

Уже близько 50 років вона професійно займається ікебаною школи Ікенобо. Спочатку пані Ямада викладала ікебану в Камакурі, а потім, упродовж 17 років – в Інституті Ікенобо в Токіо. Школа Ікенобо є однією з найстаріших та найавторитетніших шкіл ікебани – цього року їй виповнюється 550 років!

1991 року Ямада Мідорі приїхала до Росії та організувала в Москві школу ікебани. Через п'ять років у 1996 р. сам голова школи Ікенобо, відвідавши Москву,

надав школі офіційного статусу філії Інституту ікебани. Зараз філія має свої відділення як у Росії (у Самарі, Кірові, Санкт-Петербурзі, Єкатеринбурзі, Казані тощо), так і за її межами: у Києві, Кишиневі, Алма-Аті. Усього у відділеннях філії постійно навчаються понад 500 учнів. До 2010 р. професор Ямада Мідорі була президентом філії Інституту ікебани Ікенобо у країнах СНД, а повернувшись до Японії, передала свої повноваження своїй найкращій учениці Анжелі Лобастов. Зараз професор Анжела Лобастов є головою Філії школи Ікенобо в Східній Європі, куди також входять Україна та Молдова.

З мистецтвом ікебани кияни познайомилися 1994 року, коли професор Ямада Мідорі вперше відвідала столицю України. З того часу вона щороку приїздить до Києва. Ця чарівна жінка познайомила киян не лише з мистецтвом ікебани, а також чайної церемонії, гри на старовинному музичному інструменті кото, живописно-поетичною мініатюрою та зі старовинними японськими танцями.

У 1998 році на конкурсі ікебани в Японії професор Ямада Мідорі зайняла 1 місце. За особливу обдарованість у сфері ікебани їй було надане їм`я ***Сюн До "Весняний шлях"***, під яким її знають у школі Ікенобо.

Крім ікебани Ямада-сенсей має власні імена (що говорить про вищий рівень майстерності) ще в чотирьох школах традиційних мистецтв: чайній церемонії, каліграфії, грі на старовинном музичному інструменті кото та мистецтві складання ароматів.

2008 року за видатні заслуги в галузі культури ***імператор Японії нагородив майстриню Ямада Мідорі «Орденом рубінової зірки із золотими та срібними променями».***

Всюди її запрошують, щоби вона провела демонстрації різних мистецтв, чи вистаку ікебани, чи майстер-класи – відпочивати їй нема коли, вона більше проводить часу в роз'їздах, ніж вдома. Вона весь час в дорозі: то в Україні, то в Казахстані, то в Естонії, то в Узбекистані – Ямада-сенсей усе своє життя йде «***весняним шляхом***», і поряд з нею всім стає тепло і радісно.

На виставці ікебани, що проходила 1-4 березня 2012 р. в Центрі Української Культури та Мистецтва, було представлено 4 роботи професора Ямада Мідорі: дві композиції в формі рікка, третя – сьока та четверта – вільна форма.

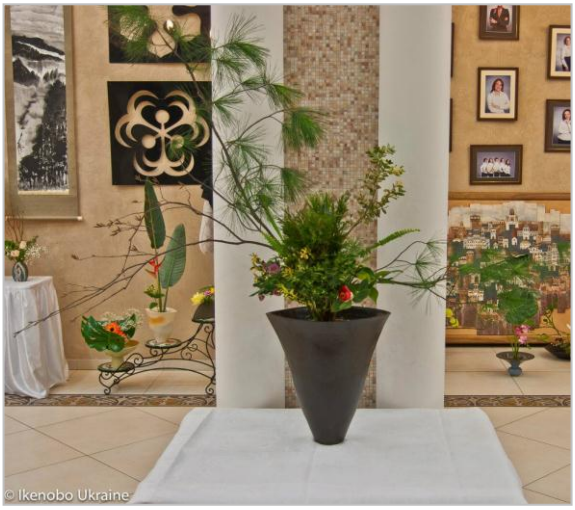

Форма Рікка (автор: Ямада Мідорі)

Форма Сьока (автор: Ямада Мідорі)

Найстарішою з них є **рікка** - найскладніша та найпишніша форма. У давнину дві симетричні рікка ставили перед зображенням Будди. На сакральному рівні рікка символізує буддійську міфічну гору Сумеру - центр Всесвіту. Але також – це й гірський краєвид, де відповідний елемент символізує гірський пік, водоспад, гірську річку, долину, поселення в горах чи то в долині тощо.

У XVII - XVIII ст. стала популярною **сьока** – скромніша і стрункіша форма порівняно з рікка. Один з основних принципів цієї форми полягає в єдності триєдиного світу: композиція складається з 3-х груп основних елементів, які символізують Небо, Землю і Людину, що знаходиться між Небом і Землею. Сьока, як правило, ставлять в *токонома* – нішу, що є естетичним центром у традиційній японській кімнаті. Коли гість милується цією композицією, то бачить чарівний кущ у вазі, який наче виростає з однієї ніжки.

І остання форма - це **вільна форма**. Вона виникла в середені XX ст. і швидко завоювала широке коло прихильників, що прагнули виразити свою індивідуальність. У цій формі дозволяється використання будь-яких штучних матеріалів і сухих квітів. Але присутність в композиції живих рослин – обов'язкова, бо інакше то не буде ікебаною. Адже ікебана в перекладі з японської означає «живі квіти». Фантазію пробуджує не тільки широкий вибір рослинного та допоміжного матеріалу, але й форма та колір ваз – найрізноманітніші та найнесподіваніші. Але яким би палким не було прагнення створити більш вільні форми, композиції ікебани ніколи не перетворюються на повне безладдя – і у вільній формі існують свої закони та гармонія. Багато моментів, необхідних для глибокого розуміння ікебани, закладено в самій японській культурі – в філософії, релігії, етичних та естетичних нормах, правилах поведінки тощо.

В ікебані скромна, невибаглива, на перший погляд, композиція не відразу розкриває для глядача свою внутрішню красу. Тільки уважно придивившись, помічаєш чистоту ліній і гармонію кольорів. Саме так і у майстрині Ямада Мідорі, за скромністю та простотою ховається велика внутрішня сила та щедрість душі.

У цей приїзд Ямада-сенсей познайомила киян ще й з мистецтвом традиційного японського живопису сумі-е.

Вільна форма (автор: Ямада Мідорі)

Для цього монохромного живопису тушшю потрібні тільки папір, пензлик, туш та вода, але найголовніше – майстерність. Під вмілим пензлем Ямада Мідорі оживали бамбук та квіти сливи, рибки та пташки, креветки та кальмари. Слухачі майстер-класу намагалися скопіювати її твори, але для цього потрібно багато вправлятися. Сподіваємося, що в недалекому майбутньому Ямада-сенсей ще приїде до Києва та проведе майстер-клас з сумі-е.

Багато чому можна навчитися у майстрині Ямада Мідорі, але головний урок – це урок любові до своєї культури та щедрості душі.

Олена КАПРАНОВА

Українсько-японські музичні відносини та сучасність

(до 20-ти річчя встановлення дипломатичних відносин між Україною та Японією)

Говорити про безпосередньо українсько-японські музичні відносини можна від часів незалежності нашої країни. Коли ще навіть не було в Україні японського посольства, а також і самого посла, а тільки-но повірений, українсько-японські музичні зв'язки вже почали заявляти про себе дуже стрімко та авторитетно.

Урочисте відкриття першого українсько-японського фестивалю (В. Пилипчак та Т.Уено перерізають стрічку)

Так, найвагомішою подією початку таких відносин став не просто концерт, не просто акція за участю японських музикантів, а цілий українсько-японський фестиваль під назвою «Цвітень», головними ідейними організаторами та координаторами якого стали музиканти Уено Такаші та Василь Пилипчак.

Фестиваль проходив з 1-го по 15-е квітня 1993 року. Серед основних організаторів цього проекту виступили Національний академічний театр опери та балету України ім. Т.Г. Шевченка, Національна спілка композиторів України, Асоціація наукового, технічного та культурного співробітництва з Японією (УНІТІ), приватний оркестр Уено Такаші «Нова філармонія» (Токіо).

Серед виконуваних творів як твори українських та японських композиторів, так і світової класики.

Як відомо, завдяки організації Першого міжнародного музичного фестивалю «Цвітень – ’93 – Свято флейти» Президентським оркестром України вперше в історії були виконані Гімни двох країн в одному заході, що також стало славетною подією.

Забігаючи наперед одразу необхідно сказати, що Уено Такаші з того часу самовіддано працює над активним розвитком українсько-японських музичних відносин вже протягом двадцяти років.

І ось ще одна акція в Україні. Спочатку вона планувалася зовсім в іншому руслі, але історія сама розставила свої акценти. Великий східнояпонський землетрус, аварія на АЕС Фукусіма. Велике горе, велика трагедія японського народу, до якої не залишився байдужим увесь світ. Одразу ж після трагедії Уряд України запропонував свою підтримку та надав Японії гуманітарну допомогу.

Висвітлення цієї трагедії одразу зазнало свого втілення і в музичному контексті. Так, дуже вагомою у цьому значенні стала акція «Україна-Японія: «Молитва цикад», проведена в рамках XXII міжнародного фестивалю «Київ Музик Фест» 29 вересня 2011 року.

Координаторами проекту стали Василь Пилипчак, композитор, режисер; Осаму Мідзутані, директор Українсько-Японського Центру; Євгенія Суда, директор центру японської мови та культури «SUDA».

Цей концерт транслювався Київською державною телерадіокомпанією, а потім на базі цього концерту в грудні 2011 року була створена програма «Молитва цикад», автор – кандидат мистецтвознавства Яна Іваницька.

Продовженням цього українсько-японського музичного діалогу став концерт у день річниці трагедії на Фукусіма 11 березня 2012 року. Відбувся справжній

Акція "Молитва цикад"
На фото солісти (зліва направо):
Євгенія Суда – мати, Олена Суда – донька,
Вероніка Брикса – альт, чтиця

українсько-японський молитовний діалог. Так, у рік 20-ти річчя встановлення українсько-японських дипломатичних відносин Міністерство культури України, Національна опера України ім. Т.Г. Шевченка, Посольство Японії в Україні та Українсько-Японський Центр НТУУ «КПІ» у день пам’яті трагедії Великого східнояпонського землетрусу та аварії на АЕС Фукусіма влаштували акцію під такою ж символічною назвою «Молитва цикад». 11 березня 2012 року у двох відділах концерту прозвучали твори Василя Пилипчака, центральним з яких став знову ж «Молитва цикад», а також твори японського сучасного композитора Маруяма Кадзунорі, котрий у відповідь написав японський молитовний твір під назвою «Ясіма – молитва до богів Ямато». Це симфонічний реквієм пам’яті Чорнобиля та Фукусіми, котрий був виконаний симфонічним оркестром Національної опери України під керівництвом Такаші Уено. Під час цієї акції був присутній і сам японський композитор Маруяма Кадзунорі.

Зацікавленість Японією, японською культурою та зокрема японською музикою є дуже високою у нашій країні, тому кожний приїзд японських музикантів стає своєрідним ажіотажем. Хоча Країна

Вранішнього Сонця географічно є далекою для нас, але потоки глобалізації роблять нас все більш близькими. Не секрет, що для багатьох японців Україна і досі існує як «незнайома держава», тож, коли йдеться про таких музикантів як С. Прокоф'єв, Д. Гершвін, В. Горовиць та ін. японців приємно дивує те, наскільки ці постаті близькі до України. У руках музикантів, митців є дуже велика сила. Те, що на політичному рівні вдається зробити протягом десятиліть, митці здатні зробити майже миттєво. Мова мистецтва – це особлива чарівна та могутня мова, яку ми маємо гідно розвивати для подальшого активного, позитивного та креативного діалогу між Україною та Японією.

Як Україна, так і Японія обидві країни дуже зацікавлені в тому, щоб культурний, зокрема музичний діалог двох країн поширювався. Так, в найближчих планах урочисте проведення наступного українсько-японського музичного фестивалю, котре планується на 2013 рік. Будемо сподіватися, що напрацювання, котрі ми маємо за ці останні 20 років, допоможуть належній підготовці та проведенню цього масштабного заходу.

Євгенія СУДА

АНОНС ПОДІЙ УКРАЇНСЬКО-ЯПОНСЬКОГО ЦЕНТРУ НТУУ «КПІ»

15 вересня

З метою святкування 20-ї річниці встановлення дипломатичних відносин між Україною та Японією у вересні цього року до Києва завітає Великий майстер школи чайної церемонії *Урасенке* Сен Ґеншіцу, який проведе лекцію та демонстрацію «Тейча» - церемонію приготування та пригощання чаєм.

Великий майстер Сен Ґеншіцу, попередній голова школи *Урасенке*, є представником 15-го покоління династії майстра Сен-но-Рікю, який саме і є засновником мистецтва японської чайної церемонії. Він є зберігачем історії та традицій чайної церемонії, і, як один з найвидатніших представників японської культури, не раз вітав чашкою чаю багатьох лідерів різних країн, які перебували з візитом в Японії.

Під час свого візиту в Україну Великий майстер продемонструє один із видів справжньої, не спрощеної чайної церемонії.

Запрошуємо вас на демонстрацію та лекцію з історії цього мистецтва, яку не так легко відвідати навіть у Японії, де ви матимете унікальну можливість відчути, що таке справжня японська душа.

Тож не проґавте таку можливість і приходьте на демонстрацію разом із друзями, знайомими та рідними!

***Час проведення**: 15 вересня (субота), початок о 15.00 (вхід з 14.00).*

***Місце проведення**: Центр культури та мистецтв НТУУ «КПІ» (просп. Перемоги 37, Київ).*

Вхід безкоштовний

(за запрошеннями).

Детальніше: за тел. 406 81 66.

1-8 вересня

З 1 вересня в Українсько-Японському Центрі НТУУ «КПІ» розпочинається набір на курси японської мови, який триватиме до 8 вересня.

З цього навчального року в рамках регулярної програми вивчення японської мови в Українсько-Японському Центрі поряд зі звичайними групами відкриваються групи початкового рівня нового типу. Навчання в цих групах проводиться за підручником «Маругото», нещодавно розробленим Японською Фундацією, особливістю якого є орієнтованість на розвиток комунікативних навичок. Є 2 рівня підручника: «Маругото 1» - навчання за цим підручником розпочинається з нуля, ідеально підходить для людей, які не знають навіть японських алфавітів, відповідно вступ до груп не передбачає складання іспиту; «Маругото 2» - для людей, які вже мають невеликий досвід вивчення японської мови.

Приєднуйтеся!!!

Додаткова інформація: відділ японської мови Українсько-Японського Центру, тел. 406 81 66 (Наталя) та на сайті www.uajc.com.ua.

3-30 вересня

З 3 вересня і до кінця місяця в Українсько-Японському Центрі НТУУ «КПІ» буде тривати набір на курси японських мистецтв.

Цього року усім поціновувачам японської культури ми пропонуємо **нові курси**: 1) традиційне японське кімоно: теорія та практика, 2) ошібана, та 3) суміе.

Ошібана (*у перекладі означає «пресовані квіти»*) – як вид традиційного мистецтва існує в Японії багато століть. Це складання картин з сухих квітів та рослин, що вимагає надзвичайної обережності, точності рухів та розуміння гармонії усіх елементів, з яких складаються картини.

Цікаво, що в Японії раніше квітковими композиціями займалися виключно чоловіки, а саме воїни-самураї, і лише останні триста років до цього виду мистецтва стали долучатися і жінки.

Створюючи флористичну картину, не завжди можливо точно уявити, чим усе закінчиться. Це справжній творчий пошук, де задіяні художній смак та смілива фантазія. Використання в роботах створених самою природою рослинних форм зі своїми неповторними фактурами дозволяє досягти такого художнього ефекту, який далеко не завжди реалізується в роботах художників, що працюють із фарбою.

Суміе – різновид японського живопису. Спочатку виник в Китаї, а в XIV столітті проникає в Японію, ставши

основним напрямком живопису в Японії в XV столітті. У перекладі з японської мови означає живопис тушшю. Особливість сумі-е полягає в тому, що в ній присутній лише чорний колір, а також широкий спектр сірих кольорів туші, розчиненої в воді.

Детальніше за тел. 406 81 66 (Оксана) або на сайті www.uajc.com.ua.

Вересень-жовтень

У вересні-жовтні в рамках «Японської осені» відбудуться: **22 вересня** – 17й Всеукраїнський конкурс промов японською мовою, **5-6 жовтня** – фестиваль японського кіно, **13-14 жовтня** – Всеукраїнський турнір з кендо на кубок посла Японії.

На кінофестивалі буде показано японську комедію режисера Шінобу Ягучі *«Щасливий політ» (Happy Flight)* – про життя пілотів та стюардес, та анімаційний фільм *Chibi Maruko-chan*, знятий за манґа Міка Міура (відомої під псевдонімом Момоко Сакура) – про повсякденне життя дев'ятирічної дівчинки Момоко Сакура, її близьких та друзів.

Кінофестиваль традиційно відбудеться в кінотеатрі «Кінопанорама».

Слідкуйте восени за оголошеннями на сайті www.uajc.com.ua.

20-21 жовтня

20-21 жовтня відбудеться грандіозний фестиваль японської культури Japan Mania. Організатор фестивалю компанія Confetti, за підтримки Українсько-Японського Центру НТУУ «КПІ» та Посольства Японії в Україні.

Мета фестивалю – познайомити українців з японською культурою та тридиціями, а також – особливостями японського бізнесу.

На фестивалі будуть представлені:

- виставка ремесел усіх регіонів Японії *My Found Muji* (м. Токіо);
- експозиція Національного музею розвитку науки та інновацій *Мірайкан* (м. Токіо) – музею майбутнього, де представлені передові технології та досягнення в різноманітних сферах;
- виставка робіт японського каліграфа МОРІМОТО Рюсекі;
- виставка робіт японського майстра з *кіріе* (мистецтво вирізання з паперу) КУБО Шу;
- виставка гравюр по дереву майстра ІВАСА Тору;
- демонстрації японських бойових мистецтв кендо, дзюдо, карате;
- демонстрації чайної церемонії та мистецтва ікебани;
- а також музичні перформанси та багато іншого.

Окрім того, передові японські компанії представлять свої товари.

Запрошуємо вас 20-21 жовтня в ВЦ «КиївЕкспоПлаза» (вул. Салютна, 2Б) на фестиваль Japan Mania!

Слідкуйте за оголошеннями на сайті www.uajc.com.ua.

Шановні члени Українсько-Японського Центру НТУУ «КПІ»!

Ми раді сповістити Вам, що нарешті вийшла нова колекція футболок на японську тематику «Authentic JAPAN». Уже зараз Ви зможете придбати футболки з чудовими принтами: зображенням японської квітучої гілки сакури, бойового мистецтва сумо та кендо і звісно ж японських ієрогліфів!

Окрім яскравих футболок, Українсько-Японський Центр НТУУ «КПІ» приготував ще один сюрприз прихильникам Японії – це чудова еко-торбинка із зображенням ірисів та символічним слоганом 2012 року. Адже цього року Україна та Японія відзначають 20-річчя дипломатичних відносин. Не пропустіть свій шанс привітати ці дві дружні країни з річницею!

Обов'язково завітайте до Українсько-Японського Центру НТУУ «КПІ» та придбайте собі та своїм близьким модні та яскраві подарунки літа!

Діяльність КАЙДЗЕН Клубу в Україні

КАЙДЗЕН Клуб в Україні активно розширює свою діяльність і найближчим часом планує провести значну кількість заходів.

26 серпня 2012р. в Японію відправляється 12-а тренінгова місія (**КАЙДЗЕН** тур) за підтримки Японського Агентства Міжнародного Співробітництва (JICA). Представники виробничого сектору (зокрема таких галузей, як металургія і машинобудування) протягом трьох тижнів будуть переймати японський досвід управління виробництвом. Вже 106 учасників, які побували в Японії, активно впроваджують японський стиль управління на своїх підприємствах. У вересні число випускників програми JICA збільшиться ще на 8 осіб.

На початок вересня запланований візит пана Тецуо **ФУКУЯМА** в Україну. Це буде вже третій візит експерта Японського Агентства Міжнародного Співробітництва (JICA) та Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) в Україну. Протягом тижня він проведе кілька семінарів на тему

«Управління виробництвом. Управління якістю» (вже з оновленою програмою) у різних містах України.

Основна мета семінару - ознайомити учасників з основними поняттями та інструментами **КАЙДЗЕН**, призначених для виробництва/управління якістю, впровадження цих інструментів на їхніх підприємствах для підвищення продуктивності і поліпшення якості продукції.

Далі з 10-го по 14-е вересня **КАЙДЗЕН** Клуб в Україні за підтримки Джапан Табако Інтернешнл (JTI) планує провести серію семінарів в чотирьох містах Полтавської області (Полтава, Кременчук, Комсомольськ та Миргород). Основна увага буде приділятися питанням використання японського досвіду у виробничій сфері в Україні сьогодні і що може взяти з цього досвіду Полтавський регіон. Виступати на семінарі будуть представники українського бізнесу, які на практиці застосовують японські технології управління і досягли на сьогоднішній день значних результатів у своїй діяльності.

І це лише початок!

Ольга КОРНІЙЧЕНКО

Головний редактор – Ольга БРОНДЗЯ

Автори статей: Осаму МІДЗУТАНІ, Ясуко АБЕ, Ганна НАЗАРЕНКО, Олена КАПРАНОВА, Євгенія СУДА, Ольга КОРНІЙЧЕНКО

Переклад – Ольга БРОНДЗЯ

Українсько-Японський Центр НТУУ «КПІ»

Просп. Перемоги, 37
Бібліотека НТУУ «КПІ», 4-й поверх
Київ, 03056, Україна

Тел. (044) 406 81 66, факс: (044) 406 80 48
E-mail: uajc@kpi.ua